

Servei De Compatriota a Compatriota

Memòria 2015

**Atenció sanitària per a
persones en situació
d'extrema vulnerabilitat**

Associació Asociación
SALUD y FAMILIA

ÍNDIX

1. Context del Servei.
2. Cartera de prestacions.
3. Detecció i Prevenció de la Violència de parella.
4. Activitat desenvolupada.
5. Perfil de la població atesa.
6. Mosaic de serveis complementaris.
7. Iniciatives d'advocacia.
8. Col·laboració i suport d'organitzacions públiques i privades.
9. Disseminació de la cartera de serveis i prestacions.
10. Xarxes Internacionals.
11. Declaració d'autoria.

1. CONTEXT DEL SERVEI

El Servei De Compatriota a Compatriota funciona ininterrompudament des de l'any 1998 fins l'actualitat facilitant atenció sanitària immediata i accés normalitzat al sistema sanitari públic a dones, infants, homes i famílies immigrades en situació d'extrema vulnerabilitat i risc d'exclusió social. La prioritat màxima és aconseguir la inclusió de les dones embarassades i els menors com a beneficiaris/es dels serveis públics d'assistència primària de salut.

El finançador principal d'aquest Programa durant 2015 ha estat el Servei Català de la Salut. Així mateix, cal destacar que 2012 va ésser quan el govern de l'Estat va promoure la reforma de la cobertura universal mitjançant el Decreto-ley 16/2012 de 20 de Abril de medidas urgentes para garantizar la sostenibilidad del Sistema Nacional de Salud convalidat pel Congrés dels Diputats al Real Decreto 1192/2012 de 3 de Agosto que regula la condición de asegurado y de beneficiario a efectos de la asistencia sanitaria en España, con cargo a fondos públicos, a través del Sistema Nacional de Salud. Tot i així, el Servei Català de la Salut va publicar la instrucció 8/2015 on regula de forma més inclusiva que el Decreto Ley 16/2012 de 20 d'Abril, l'accés a l'assistència sanitària de cobertura pública del CatSalut als ciutadans estrangers empadronats a Catalunya que no tenen la condició d'assegurats o beneficiaris del Sistema Nacional de Salut.

L'Associació Salut i Família ha continuat mantenint durant l'exercici 2015 relacions actives de col·laboració amb diverses administracions públiques especialment amb la Direcció d'Atenció al Ciutadà de la Regió Sanitària de Barcelona del CatSalut, la Direcció d'Immigració de l'Ajuntament de Barcelona i amb proveïdors sanitaris públics com el PAMEM i el CAP Vila

Olímpica. Alhora en col·laboració amb l'Associació per a les Nacions Unides a Espanya, s'han continuat desplegant activitats d'advocacia a favor d'incloure de forma efectiva en la cobertura sanitària pública als menors i les dones embarassades de tots els orígens, als immigrants en situació irregular i a qualsevol persona en situació vulnerable.

2. CARTERA DE PRESTACIONS

La cartera de prestacions del Servei De Compatriota a Compatriota abasta tres àmbits principals:

- Suport, orientació i acompanyament als menors, dones embarassades i població estrangera de tots els orígens en situació d'extrema vulnerabilitat i sense documentació d'accés al sistema sanitari públic.
- Facilitació de l'accés als serveis sanitaris públics als menors, dones embarassades i població estrangera de tots els orígens i també als ciutadans/es autòctons/es en situació vulnerable.
- Prestació d'assistència sanitària i farmacèutica bàsica i gratuïta durant el procés d'espera per a la tramitació de la targeta sanitària individual.

Les prestacions disponibles són:

- Orientació, suport i acompanyament individual gratuït a tota la població vulnerable mancada de documentació d'accés al sistema sanitari públic.
- Informació sobre el procés d'empadronament i tramitació de la targeta sanitària individual.
- Informació a mida per a resoldre necessitats socials en situacions d'extrema vulnerabilitat.
- Prestació d'assistència sanitària bàsica immediata i gratuïta.
- Ajut per a la dispensació gratuïta de fàrmacs essencials prescrits pels serveis sanitaris públics durant el procés d'espera de tramitació de la targeta sanitària individual.

3. DETECCIÓ I PREVENCIÓ DE LA VIOLÈNCIA DE PARELLA

La violència contra les dones es manifesta a totes les classes socials, nivells econòmics i educatius i tant a l'àmbit urbà com rural. Tanmateix, les dones amb pocs recursos educatius i econòmics refereixen patir violència de parella més freqüentment que les dones pertanyents a sectors socials menys desfavorits.

L'Associació Salut i Família està fermament compromesa en la recerca operativa, la prevenció i la detecció precoç de la violència de parella contra les dones vulnerables i en l'atenció immediata a les víctimes. Per aquest motiu, qualsevol dona beneficiària de qualsevol programa o servei de l'Associació Salut i Família és subjecte d'una exploració activa sobre la presència o no de violència de parella en la seva vida i en cas afirmatiu rep una oferta d'atenció i orientació immediata de tipus jurídic i psicològic.

En el cas de les dones immigrades en situació d'extrema vulnerabilitat el test que s'ha utilitzat per detectar presència de violència amb la parella actual és el Women Abuse Screening Tool (WAST) en versions castellana, anglesa, francesa i àrab.

4. ACTIVITAT DESENVOLUPADA

- Suport, orientació i acompanyament a persones en situació d'extrema vulnerabilitat i sense documentació d'accés al sistema sanitari públic 1.225 casos
- Facilitació de l'accés als serveis sanitaris i socials públics a persones en situació d'extrema vulnerabilitat 712 casos
- Prestació d'assistència sanitària bàsica durant el procés d'espera per a la tramitació de la targeta sanitària individual 256 casos
- Ajut per a la dispensació gratuïta de fàrmacs essencials durant el procés d'espera per a la tramitació de la targeta sanitària individual 48 casos
- Informació a mida per a resoldre necessitats socials en situacions d'extrema vulnerabilitat 1.183 casos
- Exploració de violència de parella en: 27,96% casos
Prevalença de violència de la parella actual a: 6,06% casos

ACTIVITAT TOTAL: 3.424 casos

5. PERFIL DE LA POBLACIÓ ATESA

La població atesa va ésser en la seva totalitat de procedència estrangera, essent els orígens principals Magreb (31,5%), Amèrica Llatina (21,5%), Unió Europea (17,6%), Rússia i Ex Unió Soviètica (10,8%) i Àfrica Subsahariana (8,3%), residint el 89,3% a la ciutat de Barcelona i en vivendes normalitzades només el 64,9%. Les vies d'arribada al Servei van ésser en primer lloc per iniciativa pròpia (32,2%) seguit de l'Associació d'Ajuda Mútua d'Immigrants a Catalunya (AMIC) (19,9%), Creu Roja de Catalunya (8,3%), serveis sanitaris públics (6,8%), Servei d'Atenció als Immigrants, Estrangers i Refugiats, SAIER (3,6%), Centre d'Acolliment Residencial Zona Franca (3,5%) i un mosaic molt variat d'organitzacions no governamentals i serveis socials (25,7%).

El gènere de la població atesa va ésser majoritàriament femení essent les dones el 66,3% i els homes el 33,7%. La franja d'edat de 21 a 40 anys aplegava el 57,4%, els menors de 19 anys van suposar el 8,2% i les dones embarassades el 13,6%. L'estat civil fou solter/a al 38,60% essent casats o en unió de fet el 47,1% tot i que la unitat de convivència no incloïa la parella en el 39,7% dels casos. D'altra banda, malgrat el 67,1% manifestava tenir fills/es, solament el 40,1% vivia amb ells/es.

Únicament el 0,2% declarava que buscava feina, el 1,2% en tenia un treball assalariat o autònom i el 51,7% es trobava en situacions de precarietat que anaven des de l'economia submergida a la desocupació més absoluta. L'analfabetisme va estar present al 6% alhora que el 26,5% declaraven tenir estudis primaris i el 38,6% estudis secundaris.

Cal destacar que entre els/les usuaris/es estrangers/es un 51,9% havia arribat a Espanya durant el període 2012-2015 tot i que el 20,6% es trobava amb una gran dificultat per aconseguir els requisits d'empadronament i que la totalitat estaven en situacions d'extrema vulnerabilitat presentant patologies mèdiques on calia assegurar la continuïtat assistencial en el 41,16% dels casos.

6. MOSAIC DE SERVEIS COMPLEMENTARIS

Tota la població vulnerable atesa al Servei De Compatriota a Compatriota disposa d'accés immediat i preferent als següents serveis complementaris de l'Associació Salut i Família:

- Atenció jurídica i psicològica immediata en situacions de violència de parella.
- Participació en els grups de suport i orientació per a mares immigrants i per a mares joves i adolescents de tots els orígens.
- Orientació i suport jurídic en situacions de conflicte i de canvi familiar a càrrec del Programa "Brúixola".
- Orientació i suport psicològic per a la vida personal i familiar en situacions de conflicte i de canvi a càrrec del Programa "Brúixola".
- Orientació i derivació per a necessitats formatives i laborals a dones de tots els orígens.
- Orientació jurídica, microeconòmica i pràctica pel que fa a l'habitatge de propietat o de lloguer a càrrec del Programa "A Resguard".
- Accés a la línia de prestacions La infància és essencial a totes les mares que hi participen als grups de suport i orientació a la maternitat.

A banda cal remarcar el suport social i sanitari que han prestat PAMEM, Creu Roja i l'Hora de Deu al 82,07% dels/les usuaris/es que se'ls hi ha derivat.

7. INICIATIVES D'ADVOCACIA

L'Associació Salut i Família ha participat al Seminari EU Charter of Fundamental Rights organitzat per European Inter-University Centre for Human Rights and Democratisation que va tenir lloc a Venècia els dies 6-7 de Febrer 2015.

L'Associació Salut i Família ha participat a la XXV Encuentro de la Abogacía de Extranjería y Asilo organitzada pel Colegio de Abogados de Málaga i el Consejo General de la Abogacía Española que va tenir lloc a Màlaga els dies 4-6 de Juny 2015.

L'Associació Salut i Família ha participat al Seminari "Rethinking Europe's Asylum System: Towards Better Protection and Equal Standards" organitzat per Public Policy Exchange que va tenir lloc a Brussel·les el dia 15 de Setembre 2015.

L'Associació Salut i Família va desplegar el dia 9 de Maig 2014 conjuntament amb la Coordinadora Europea pel Dret dels Estrangers a Viure en Família una crida argumentada a favor del Dret a la Vida en Família dels Estrangers amb ocasió de les eleccions 2014 al Parlament Europeu. L'eix de l'argumentació de l'Associació Salut i Família, que es va adreçar prioritàriament als candidats espanyols, va ésser que les restriccions injustificades o ofensives que s'imposen als estrangers suposen una amenaça per la cohesió social, doncs generen sentiments d'hostilitat cap la societat d'acollida alhora que contribueixen a legitimar diverses formes d'injustícia i discriminació contra els estrangers, tant per part dels governs com de la població autòctona.

El dia 19 de Setembre de 2014 l'Associació Salut i Família es va adherir activament al Manifest CONTRA L'EXCLUSIÓ SANITÀRIA EN DEFENSA DE LA SANITAT UNIVERSAL promogut per Amnistia Internacional i va fer una amplíssima difusió del mateix.

L'Associació Salut i Família a través de l'advocada Concha Par, professional del Programa "Brúixola" de l'entitat, va contribuir activament a l'elaboració del document del Consell Municipal d'Immigració de Barcelona titulat "Les 67 propostes per a millorar la integració de les persones en situació irregular".

El dia 18 de Juny 2013 l'Associació Salut i Família en col·laboració amb l'Associació per a les Nacions Unides a Espanya i el suport del Servei Català de la Salut va celebrar a Barcelona la Jornada "Accés a l'Assistència Sanitària i Respecte als Drets Bàsics de la Població Vulnerable a Catalunya". Aquesta Jornada va ésser difosa a 2.872 professionals i institucions i va comptar amb la participació directa de 78 professionals.

El dia 10 de Desembre 2013, Dia Mundial dels Drets Humans, l'Associació Salut i Família en col·laboració amb l'Associació per a les Nacions Unides a Espanya i el suport del Servei Català de la Salut va celebrar a Barcelona la Jornada "Dret i Accés a l'Atenció Sanitària en un Context de Crisi". Aquesta Jornada va ésser difosa a 4.597 professionals i institucions i va comptar amb la participació directa de 59 professionals.

El dia 3 de Maig 2012, l'Associació per a les Nacions Unides a Espanya i l'Associació Salut i Família van elaborar l'Informe sobre Impacto de la Reforma de la Asistencia Sanitaria en España sobre la Cobertura Pública y Universal que alertava sobre les greus conseqüències de les restriccions d'accés als serveis sanitaris públics per a la població més vulnerable. Aquest Informe va estar distribuït a 197 professionals, polítics i entitats arreu de Catalunya i a 180 professionals, polítics i entitats arreu d'Espanya. Prenen com a base l'alerta continguda a l'Informe de referència s'ha desplegat una intensa tasca d'advocacia i s'han portat a terme presentacions i debats a l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva (Ajuntament de Barcelona), Xarxa d'Entitats Socials d'Assessorament Jurídic en Estrangeria (XESAJE), SOS Racisme, Amnistia Internacional,

Fundació Privada Jubert Figueras i organitzacions de Barcelona com Tot Raval, Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i la Bordeta i Casal del Barri Pou de la Figuera.

El dia 25 de setembre 2012, l'Associació Salut i Família va escriure un segon Informe sobre Promoción del Acceso Efectivo a la Asistencia Sanitaria Pública de la Población Extranjera que va servir de punt de partida pel debat i la tasca de seguiment realitzada pel Consell Municipal d'Immigració de l'Ajuntament de Barcelona. Així mateix, l'Associació Salut i Família es va adherir a la campanya de Médicos del Mundo anomenada "El derecho a curar".

8. COL·LABORACIÓ I SUPORT D'ORGANITZACIONS PÚBLIQUES I PRIVADES

L'organització finançadora del Servei De Compatriota a Compatriota ha estat:

- Servei Català de la Salut.

Les organitzacions que han prestat activament serveis sanitaris a la població atesa al Servei De Compatriota a Compatriota han estat:

- PAMEM, Institut de Prestacions d'Assistència Mèdica al Personal Municipal.
- Centre d'Assistència Primària de Salut Vila Olímpica.

La Direcció d'Atenció a l'Usuari de la Regió Sanitària de Barcelona del CatSalut ha prestat una col·laboració imprescindible facilitant la tramitació de la targeta sanitària i el Consell Municipal d'Immigració de l'Ajuntament de Barcelona s'ha interessat activament per la problemàtica dels estrangers que troben barreres d'accés a l'atenció sanitària pública.

Les organitzacions que han prestat activament serveis socials a la població derivada pel Servei De Compatriota a Compatriota han estat:

- Associació Salut i Família.
- L'Hora de Déu.
- SSIM, Servei Solidari i Missioner.
- Serveis Socials Municipals. Ajuntament de Barcelona.
- Càritas Diocesana de Barcelona.

- SAIER, Servei d'Atenció als Immigrants, Estrangers i Refugiats.
- Fundación Bayt Al-Taqafa.
- Creu Roja.
- Barcelona Activa.

Les organitzacions col·laboradores que han aconsellat a la població vulnerable la consulta al Servei De Compatriota a Compatriota han estat:

- AMIC, Associació d'Ajuda Mútua d'Immigrants de Catalunya.
- Creu Roja de Catalunya.
- Hospital del Mar.
- Centre PereCamps.
- Hospital Clínic.
- Hospital Sant Joan de Déu.
- Hospital de Bellvitge.
- Hospital Vall d'Hebron.
- Centres d'Atenció Primària de Salut de la comarca del Barcelonès.
- Centre d'Acolliment Residencial Zona Franca.
- SAIER, Servei d'Atenció als Immigrants, Estrangers i Refugiats.
- Asociación RETO a la esperanza, NO a la Droga.
- ACSAR, Associació Catalana de Solidaritat i Ajuda als Refugiats.
- Associació Benestar i Desenvolupament.
- Asociación Española Contra el Càncer.
- Fundación Bayt Al-Thaqafa.
- Càritas Diocesana de Barcelona.
- CEAR, Comisión Española de Ayuda al Refugiado.
- Serveis Socials Municipals. Ajuntament de Barcelona.
- Consolats del Marroc, Equador, República Dominicana i Bolívia.
- IBN Batuta.
- Centro Heura.
- Àmbit Dona.

9. DISSEMINACIÓ DE LA CARTERA DE SERVEIS I PRESTACIONS

La difusió realitzada en el marc del Servei De Compatriota a Compatriota ha consistit en:

- S'han rebut 1.123 visites a la pàgina Web.
- S'ha difós la Memòria del Servei De Compatriota a Compatriota 2014 entre 2.792 beneficiaris/es.

10. XARXES INTERNACIONALS

L'Associació Salut i Família és membre actiu de la Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (PICUM) organització internacional amb seu a Brussel·les que estudia i afronta la millora de les condicions de vida i el foment dels drets bàsics dels immigrants irregulars. En aquest àmbit, l'Associació Salut i Família juga un paper destacat en el Grupo de Treball sobre Dret a la Salut.

L'Associació Salut i Família és membre de la Xarxa Internacional de Centres Sanitaris Promotors de la Salut i en aquesta qualitat ha assistit al Congrés Internacional de Promoció de la Salut celebrat al Juny de 2015 a Oslo presentant la comunicació oral sobre Tackling Inequity in healthcare addressing Comprehensive Health and Social Care for Migrants.

11. DECLARACIÓ D'AUTORIA

Elvira Méndez ha dissenyat i escrit la Memòria 2015 del Servei De Compatriota a Compatriota.

Josep M. Llampallas ha fet el tractament informàtic de les dades d'activitat i del perfil dels/es usuaris/es atesos/es.

Carolina Herrera ha donat suport administratiu i ha realitzat l'edició.

Elvira Méndez és la responsable de la Memòria 2015.

Juliol 2016. Barcelona

Composició de coberta: Pere Anglada.

Associació Asociación
SALUD Y FAMILIA

Barcelona

Via Laietana, 40, 1è 2a B
08003 Barcelona
Tel. 93 268 24 53 – Fax 93 319 85 66
saludyfamilia@saludyfamilia.es
www.saludyfamilia.es